

Europeiska
unionens råd

Bryssel den 6 april 2022
(OR. en, fr)

7923/22

EDUC 122
JEUN 43
EMPL 130
SOC 213

LÄGESRAPPORT

från:	Rådets generalsekretariat
till:	Delegationerna
Föreg. dok. nr:	6989/22
Ärende:	Rådets slutsatser om förbättrad rörlighet för lärare och utbildare, särskilt den europeiska rörligheten, i deras grundutbildning och fortbildning

För delegationerna bifogas ovannämnda slutsatser som godkändes av rådet (utbildning, ungdom, kultur och idrott) vid mötet den 4–5 2022.

Rådets slutsatser om förbättrad rörlighet för lärare och utbildare, särskilt den europeiska rörligheten, i deras grundutbildning och fortbildning

EUROPEISKA UNIONENS RÅD

SOM MOT BAKGRUND AV

1. rådets slutsatser om europeiska lärare och utbildare¹ inför framtiden, i vilka medlemsstaterna uppmanas att motivera utbildningsinstitutioner till att integrera lärarnas och utbildarnas rörlighet² i sina strategier för lärande, utveckling och internationalisering,

¹ I enlighet med den definition som anges i rådets slutsatser om europeiska lärare och utbildare inför framtiden (EUT C 193, 9.6.2020, s. 11) avses med lärare en person som har lärarbehörighet (eller motsvarande) enligt nationell lagstiftning och praxis, medan utbildare är den som utför en eller flera av de uppgifter som är knutna till den (teoretiska eller praktiska) utbildningsfunktionen, antingen vid en utbildningsanstalt eller på arbetsplatsen. Dessa kategorier omfattar lärare inom grundskole- och gymnasieutbildning och högre utbildning, lärare och utbildare i grundläggande och fortsatt yrkesutbildning, liksom yrkesverksamma inom förskoleverksamhet och barnomsorg samt lärare inom vuxenutbildning.

Lärarnas och utbildarnas utbildningsbakgrund och karriärstrukturer varierar avsevärt mellan olika utbildningsområden. Relevansen av vissa delar av dessa slutsatser beror därför på de nationella systemens och de enskilda utbildningssektorernas struktur.

² Med ”rörlighet” avses i dessa slutsatser ”mobilitet i utbildningssyfte” enligt definitionen i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2021/817 av den 20 maj 2021 om inrättande av Erasmus+: Unionens program för utbildning, ungdom och idrott samt om upphävande av förordning (EU) nr 1288/2013, dvs. att flytta fysiskt till ett annat land än bosättningslandet för studier, utbildning eller icke-formellt eller informellt lärande. Detta kan kombineras med ”virtuellt lärande”, som innebär förvärvande av kunskaper, färdigheter och kompetenser genom användning av informations- och kommunikationstekniska verktyg som möjliggör en meningsfull transnationell eller internationell lärandeerfarenhet för deltagarna.

2. rådets resolution om en strategisk ram för det europeiska utbildningssamarbetet inför och bortom ett europeiskt område för utbildning (2021–2030), vars andra strategiska prioritering är att ”göra livslångt lärande och rörlighet till verklighet för alla”, inbegripet för lärare och lärarutbildare och vars tredje strategiska prioritering är att ”öka kompetensen och motivationen inom läraryrket”,
3. det sociala åtagandet från Porto av den 7 maj 2021, som bygger på den europeiska pelare för sociala rättigheter som proklamerades vid det sociala toppmötet i Göteborg 2017 och som efterlyser investeringar i kompetens, livslångt lärande och utbildning som svarar mot ekonomins och samhällets behov, för att senast 2030 uppnå målet att minst 60 % av européerna årligen ska delta i utbildning,
4. rådets slutsatser om rättvisa och inkludering inom utbildningen i syfte att främja en framgångsrik utbildning för alla, i vilka medlemsstaterna uppmanas att ta itu med lärarbrist, i synnerhet när det gäller specialundervisning och multikulturella och flerspråkiga miljöer; rörlighet kan ha en positiv inverkan på lärarbristen genom att göra yrket mer attraktivt,

ERINRAR OM den politiska bakgrund som anges i bilagan,

MOT BAKGRUND AV

5. 2021 års Eurydice-rapport: *Teachers in Europe: Development and Well-being*, i synnerhet följande huvudsakliga resultat:
- a) rörlighet över gränserna bidrar till att utveckla en rad olika kompetenser bland lärarna; ”Endast en minoritet av lärarna i Europa har dock varit utomlands av yrkesmässiga skäl. År 2018 hade 40,9 % av lärarna i EU rört sig över gränserna minst en gång som student, lärare eller både och.³”; deltagandnivåerna uppvisar stora skillnader mellan de europeiska länderna, men också mellan de ämnen som lärs ut, eftersom rörlighet alltför ofta fortfarande reserveras för språklärare; trenderna när det gäller lärares rörlighet inom Erasmus+-programmet visar också att en majoritet av lärarna deltar i kurser utomlands, medan jobbskuggning i skolor och undervisningsuppdrag används i mindre utsträckning trots deras större genomslag⁴,
 - b) transnationell rörlighet som en del av den grundläggande lärarutbildningen är viktig; utöver fördelarna för den blivande läraren ökar sådan rörlighet också deltagandet i rörlighet i senare skeden av karriären; det är dock inte vanligt med rörlighet för blivande lärare under studierna. under 2018 rapporterade endast cirka en femtedel av högstadielärarna (20,9 %) i EU att de hade rest utomlands under sina studier; rörlighet för lärare och utbildare främjas och sponsras på EU-nivå och kan också stödjas genom finansieringssystem på nationell nivå,

³ *Eurydice, Teachers in Europe: Careers, Development and Well-being*, 2021, s. 21.

⁴ Den statistiska bilagan till årsrapporten om Erasmus+ för 2019 visar att inom KA 101-projekt (personlrörlighet inom skolutbildning) som kontrakterades 2019 stod kurser och utbildningsevenemang för omkring 40 600 deltagare (cirka 75 % av rörlighetsaktiviteterna), medan jobbskuggning stod för 13 209 deltagare (omkring 24 % av rörlighetsaktiviteterna) och undervisningsuppdrag för 389 deltagare (mindre än 1 % av rörlighetsaktiviteterna).

6. de viktigaste hindren för lärares och utbildares rörlighet, bland annat finansiella frågor och erkännandefrågor:
- a) när det gäller blivande lärare och utbildare är det värt att notera att rörlighetsprogrammets värde ibland minskar av ett antal hinder för deras akademiska erkännande; kursplaner för lärarutbildning ger inte alltid möjlighet till utlandsvistelser; dessutom deltar utbildare inte alltid i rörlighetsperioder längsmed sin utbildningsväg; eventuella assistenttjänster inom lärande och utbildning i andra europeiska länder kan i vissa fall inte erkännas som en integrerad del av grundutbildningen för lärare och utbildare, särskilt inte som likvärdig med utbildning på plats i skolan vid en nationell utbildningsanstalt,
 - b) för yrkesverksamma lärare och utbildare förekommer hinder avseende familjeansvar och svårigheter med att ordna ersättare för lärare och utbildare,
 - c) vidare är bristen på språkkunskaper ett övergripande problem,
 - d) dessutom förekommer en betydande grad av reglering på nationell nivå inom läraryrket och det finns skillnader i hur skolåren struktureras medlemsstaterna emellan; detta är ett tecken på mångfalden och rikedom hos de nationella utbildningssystemen i EU, men kan också hindra anordnandet av utbildning på plats i skolan, såsom jobbskuggning, lärarassistenttjänster och undervisningsuppdrag,

7. lärdomarna från covid-19-pandemin, som har visat på behovet av att inkludera förvärvande och användning av digitala färdigheter och digital kompetens i undervisning och lärande i den inledande utbildningen och fortbildningen av lärare och utbildare; blandade former av verksamhet som kombinerar fysisk mobilitet med virtuellt lärande eller onlineutbyte främjar villkoren för en sådan utveckling och möjliggör utbyte av god praxis,

ÄR MEDVETET OM ATT

8. lärare och utbildare är hörnstenen i det europeiska området för utbildning och spelar en avgörande roll i vårt samhälle; lärare och utbildare förkroppsligar idealet att underlätta förvärvandet av kunskap och värderingar och främja ett aktivt medborgarskap för alla studerande; för att främja inkludering, rättvisa, utbildning av hög kvalitet, pedagogisk innovation och bättre resultat för eleverna måste lärare och utbildare vara högkvalificerade och motiverade yrkesverksamma och stödjäs av skolledningen,
9. utbyten av åsikter och erfarenheter mellan kollegor och ett nära samarbete mellan lärare och utbildare samt arbetsstudier och/eller arbetslivserfarenhet utomlands bidrar avsevärt till lärarnas och utbildarnas yrkesmässiga utveckling på alla utbildningsnivåer,

10. rörlighet är en av de viktigaste faktorerna för både praktiserande och blivande lärare och utbildare; den bidrar till hanteringen av de gemensamma utmaningar som medlemsstaterna står inför när det gäller läraryrket; framför allt förväntas rörligheten för blivande eller praktiserande lärare och utbildare
- a) bidra till lärarnas och utbildarnas personliga och akademiska utveckling och samtidigt främja deras självförtroende,
 - b) förbättra lärarnas och utbildarnas yrkesutövning och pedagogiska kunskaper, färdigheter och kompetens, anpassningsförmåga, anställbarhet och karriärutveckling,
 - c) hjälpa lärare och utbildare att utveckla förmågan att påverka och förbättra praxis vid sina egna utbildningsanstalter och i det bredare utbildningssystemet,
 - d) bidra till läraryrkets attraktionskraft,
11. utöver dess positiva effekter på lärares och utbildares motivation, kunskaper, färdigheter och kompetens samt på deras yrkesvägar är rörligheten för lärare och utbildare, särskilt den europeiska rörligheten, gynnsam för de nationella utbildningssystemen och skulle kunna förbättra dem eftersom
- a) den stärker lärarnas och utbildarnas förmåga till innovation och reflektion över praxis med sikte på att bättre tillgodose de studerandes behov,

- b) den bidrar till att utveckla lärares och utbildares känsla av att tillhöra en europeisk undervisnings- och lärandegemenskap genom de band som skapas under och efter rörligheterfarenhet, uppmuntrar studerandes rörlighet och bidrar mer allmänt till utvecklingen av en europeisk dimension i utbildningsanstaltens verksamhet och projekt samt internationella strategier, och påverkar därför hela utbildningssystemet,
 - c) rörlighet är en kraftfull lärandeupplevelse som kan ha stor inverkan på blivande och praktiserande lärare och utbildare; dessa bör vara medvetna om de möjligheter till rörlighet som finns tillgängliga och uppmuntras att delta i rörlighet under sin grundutbildning och fortbildning,
 - d) den stöder utvecklingen av nätverk för lärare och utbildare i hela Europa,
12. rörlighet för lärare och utbildare i Europa är avgörande för att bygga upp förtroende, stärka samarbetet och främja ömsesidig förståelse mellan medlemsstaterna när det gäller varandras utbildningssystem, den är också viktig för att främja gemensamma europeiska värden och främja flerspråkighet och mångkulturalism,

ÄR ÖVERENS OM ATT

13. ett ambitiöst europeiskt område för utbildning bör bygga på mycket kompetenta och motiverade lärare och utbildare, europeisk rörlighet bör ses som en fördel för lärare och utbildare i syfte att bredda tillgången till olika undervisningsmetoder av god kvalitet och tillgodose de studerandes behov, den europeiska dimensionen har potential att tillföra ett mervärde till respektive lärares eller utbildares yrkesutbildning och/eller yrkesverksamhet inom ramen för de nationella utbildningssystemen,

14. särskild uppmärksamhet bör ägnas blivande lärare och utbildare och deras tillgång till rörlighet, särskilt europeisk rörlighet, som en del av deras grundutbildning i enlighet med nationella utbildningssystem; detta banar också väg för rörlighet i senare skeden av deras karriärer,
15. i syfte att förverkliga det europeiska området för utbildning senast 2025 och göra rörlighetsmöjligheter tillgängliga för alla lärare och utbildare måste befintliga hinder undanröjas, när så är lämpligt och i enlighet med de nationella utbildningssystemen och den nationella utbildningspolitiken,
16. rörlighet för lärare och utbildare kommer särskilt att gynnas av stöd från
 - a) europeiska finansieringsprogram som Erasmus+,
 - b) den kommande europeiska skolutbildningsplattformen, som kommer att omfatta eTwinning och School Education Gateway, Epale samt alla initiativ som främjar partnerskap mellan utbildningsanstalter i EU,
 - c) lärarakademierna inom Erasmus+, som ska utvärderas mot bakgrund av den fortsatta utvecklingen efter 2025,
 - d) i relevanta fall initiativet Europauniversitet,

17. rörlighet för lärare och utbildare bör fortsätta att främjas och utvidgas för att bli allmän praxis; omfattningen av lärares och utbildares rörlighet inom grundutbildning och fortbildning skulle kunna övervakas på medlemsstats- och EU-nivå; den permanenta arbetsgruppen för indikatorer och referensvärden bör ges i uppdrag att undersöka lämpliga former av datainsamling för att mäta rörligheten för lärare och utbildare; deras resultat bör beaktas när det gäller den planerade översynen av den strategiska ramen för europeiskt utbildningssamarbete inför och bortom det europeiska området för utbildning⁵,

OCH UPPMANAR MEDLEMSSTATERNA ATT I ENLIGHET MED NATIONELLA FÖRHÅLLANDEN OCH SUBSIDIARITETSPRINCIPEN

18. främja möjligheter till rörlighet i Europa för lärare och utbildare, till exempel genom att undanröja befintliga hinder när så är lämpligt, erbjuda organisatoriskt och ekonomiskt stöd när så är möjligt och utbyta lösningar för att ordna ersättningslärare och utbildare och främja rörlighetsprogram,
19. främja möjligheter för och uppmuntra skolledares rörlighet, till förmån för deras egna karriärer och utbildningsanstalter, men också som ett sätt att stödja och främja lärares och utbildares rörlighet,

⁵ Såsom betonas i rådets resolution om en strategisk ram för det europeiska utbildningssamarbetet inför och bortom ett europeiskt område för utbildning (2021–2030) kommer kommissionen år 2025 att lägga fram en heltäckande rapport om det europeiska området för utbildning. ”Rådet ska med denna utvärdering som underlag se över den strategiska ramen – inbegripet mål, styrningsstrukturer och arbetsmetoder på EU-nivå” (EUT C 66, 26.2.2021, s. 10).

20. integrera rörlighet i system för utbildning och fortbildning av lärare och utbildare, där så är lämpligt, för både grundutbildning och fortbildning, främja deltagande i Erasmus+-verksamhet, t.ex. lärarakademierna inom Erasmus+ och Europauniversitet; erfarenheter av bilateralt samarbete kan vara en utgångspunkt och ge inspiration till ytterligare utveckling,
21. vid behov underlätta det formella erkännandet av resultaten av rörlighetsperioder, särskilt undervisningsperioder utomlands, i grundutbildning av lärare och utbildare, yrkesutveckling eller karriärutveckling,
22. undersöka olika sätt att främja högkvalitativ inlärning av främmande språk inom såväl grundutbildning som fortbildning av lärare och utbildare, när så är lämpligt, i syfte att öka deras deltagande i rörlighetsprogram och för att utveckla den kompetens som behövs för att arbeta med utländska resurser och material,
23. för att göra det möjligt för lärare och utbildare som så önskar att vara rörliga, identifiera och främja, där så är lämpligt och med vederbörlig hänsyn till institutionernas självständighet, rörlighetsfönster för både yrkesverksamma och blivande lärare, dvs. rekommenderade perioder under skolåren och/eller läroplaner för grundutbildning av lärare och utbildare som utformats för att möjliggöra deltagande i rörlighet; detta kan innebära fastställande av lämpliga perioder för utbildningsanstalter att stå värd för utbildningsaktiviteter på plats i skolan för både yrkesverksamma och blivande lärare samt utbildningsvägsaktiviteter för utbildare,

24. främja, där så är lämpligt, användningen av utbildningsmoduler som är relevanta och inriktade på Europa, inom grundutbildning och fortbildning för lärare och utbildare, vilket skulle kunna inbegripa program såsom Jean Monnet-insatser även i samband med grundskole- och gymnasieutbildning,
25. främja, där så är lämpligt, kapacitetsuppbyggnad genom att främja olika former av lokalt och regionalt samarbete, såsom Erasmus+-konsortier, under ledning av regionala skol-/anstaltsmyndigheter som säkerställer att rörlighetsprojekt har en bredare inverkan och stöder det fysiska deltagandet eller onlinedeltagandet av lärare och utbildare från mindre eller avlägset belägna utbildningsanstalter i möjligheter till yrkesmässig utveckling utomlands,
26. där så är lämpligt stödja utbildningsanstalter när det gäller att förbättra deras förmåga att stå värd för och dra nytta av rörlighetsverksamhet för både yrkesverksamma och blivande lärare och utbildare,
27. främja användningen av digitala verktyg och plattformar, inbegripet eTwinning och Epale, för att komplettera och förbereda för fysisk mobilitet, förbättra digitala färdigheter och digital kompetens och främja ytterligare transnationellt samarbete,
28. uppmuntra evidensbaserade fortbildningsmöjligheter inom arbetslivet för lärare och utbildare, som skulle kunna dra nytta av rörlighetsverksamhet, och främja studier som rör EU-medlemsstaternas insatser när det gäller lärares rörlighet, samtidigt som andra aspekter av synergi med forskningen eftersträvas,

SAMT UPPMANAR KOMMISSIONEN ATT, I ENLIGHET MED FÖRDRAGEN OCH MED FULL RESPEKT FÖR SUBSIDIARITETSPRINCIPEN

29. främja möjligheterna till rörlighet för lärare och utbildare genom programmet Erasmus+, bland annat genom att erbjuda nödvändigt stöd till åtgärden lärarakademier inom Erasmus+, som ska utvärderas mot bakgrund av den fortsatta utvecklingen efter 2025,
30. kartlägga befintliga verktyg för att uppmuntra rörlighet för lärare och utbildare och främja dessa verktyg genom att t.ex. använda plattformar som den kommande europeiska skolutbildningsplattformen (som kommer att omfatta eTwinning och den nuvarande School Education Gateway) och Epale,
31. i samarbete med medlemsstaterna undersöka möjligheten att utveckla en politisk ram på europeisk nivå för att öka antalet och kvaliteten på möjligheterna till rörlighet i utbildningssyfte för både blivande och yrkesverksamma lärare och utbildare i Europa på grundval av deras faktiska rörlighetsbehov; en sådan ram skulle till exempel kunna stödja undanröjande av hinder för rörlighet, ge medlemsstaterna stöd för att främja rörlighet och en europeisk dimension i undervisningen inom grundutbildning och fortbildning av lärare, vidareutveckla möjligheter till rörlighet i utbildningssyfte och tillhandahålla information om finansiering och möjligheter till rörlighet,

32. ta upp rörlighet i arbetet med att undersöka möjligheten att på frivillig basis utveckla europeisk vägledning för utveckling av nationella karriärramar och livslång vägledning, och på så sätt stödja lärares och utbildares karriärutveckling,
33. fortsätta att främja automatiskt ömsesidigt erkännande av kvalifikationer, särskilt av rörlighetsperioder utomlands inom ramen för utbildning och fortbildning av lärare och utbildare⁶,
34. samarbeta med medlemsstaterna för att analysera genomförbarheten och mervärdet av rörlighetsfönster i studieprogram för blivande lärare och utbildare,
35. rapportera tillbaka till utbildningskommittén för ytterligare beslut om resultaten av arbetet i den permanenta arbetsgruppen för indikatorer och referensvärden avseende övervakning av lärares och utbildares rörlighet, i syfte att främja och utvidga potentialen för rörlighet.

⁶ I överensstämmelse med rådets rekommendation av den 26 november 2018 om att främja automatiskt ömsesidigt erkännande av kvalifikationer inom högre utbildning och gymnasial utbildning samt resultat av studieperioder utomlands (EUT C 444, 10.12.2018, s. 1).

POLITISK BAKGRUND

Europeiska rådet

- Ordförandeskapets slutsatser – Lissabon den 23–24 mars 2000

Europeiska unionens råd

- Rådets slutsatser av den 26 november 2009 om fortbildning för lärare och skolledare (EUT C 302, 12.12.2009, s. 6)
- Rådets slutsatser om förskola och barnomsorg: att ge våra barn bästa möjliga grund för morgondagens värld (EUT C 175, 15.6.2011, s. 8)
- Rådets slutsatser av den 20 maj 2014 om effektiv lärarutbildning (EUT C 183, 14.6.2014, s. 22)
- Rådets slutsatser om utveckling av skolan och utbildning av hög kvalitet (EUT C 421, 8.12.2017, s. 2)
- Rådets rekommendation av den 22 maj 2018 om att främja gemensamma värden, inkluderande utbildning och en europeisk dimension i undervisningen (EUT C 195, 7.6.2018, s. 1)
- Rådets slutsatser om vägen mot en vision om ett europeiskt område för utbildning (EUT C 195, 7.6.2018, s. 7)

- Rådets rekommendation av den 26 november 2018 om att främja automatiskt ömsesidigt erkännande av kvalifikationer inom högre utbildning och gymnasial utbildning samt resultat av studieperioder utomlands (EUT C 444, 10.12.2018, s. 1)
- Rådets rekommendation av den 22 maj 2019 om förskoleverksamhet och barnomsorg av hög kvalitet (EUT C 189, 5.6.2019, s. 4)
- Rådets rekommendation av den 22 maj 2019 om en övergripande strategi för språkundervisning och språkinläring (EUT C 189, 5.6.2019, s. 15)
- Rådets resolution om vidareutveckling av det europeiska området för utbildning som stöd för framtidsorienterade utbildningssystem (EUT C 389, 18.11.2019, s. 1)
- Rådets slutsatser om europeiska lärare och utbildare inför framtiden (EUT C 193, 9.6.2020, s. 11)
- Rådets rekommendation av den 24 november 2020 om yrkesutbildning för hållbar konkurrenskraft, social rättvisa och motståndskraft (EUT C 417, 2.12.2020, s. 1)
- Rådets resolution om en strategisk ram för det europeiska utbildningssamarbetet inför och bortom ett europeiskt område för utbildning (2021–2030) (EUT C 66, 26.2.2021, s. 1)
- Rådets slutsatser om rättvisa och inkludering inom utbildningen i syfte att främja en framgångsrik utbildning för alla (EUT C 221, 10.6.2021, s. 3).

- Rådets slutsatser om initiativet Europauniversitet – Brobyggande mellan högre utbildning, forskning, innovation och samhället: att bana väg för en ny dimension inom den europeiska högre utbildningen (EUT C 221, 10.6.2021, s. 14)
- Rådets resolution om en förnyad europeisk agenda för vuxenlärande 2021–2030 (EUT C 504, 14.12.2021, s. 9).

Europeiska kommissionen

- Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén om att förverkliga det europeiska området för utbildning senast 2025 (COM(2020) 625 final).
- *Education and training monitor 2021: education and well-being* (2021 års utbildningsöversikt: utbildning och välbefinnande), Europeiska unionens publikationsbyrå, 2021.
